

STORTINGET

Innst. 182 L

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Prop. 45 LS (2018–2019)

Innstilling fra justiskomiteen om Lov om overgangsregler mv. ved Storbritannias uttreden fra Den europeiske union

---

Til Stortinget

Sammendrag

I denne proposisjonen foreslås det en hjemmel som vil gi Kongen adgang til å fastsette forskrifter om forhold som berøres av at Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irland, heretter kalt Storbritannia, trer ut av EØS-avtalen, den delen av Schengen-samarbeidet Storbritannia deltar i, og andre avtaler mellom Norge og Den europeiske union (EU) som Storbritannia har vært bundet av gjennom sitt medlemskap i EU. Bestemmelsen vil bare bli brukt dersom Storbritannia trer ut av EU uten den fremforhandlede utmeldingsavtalen med EU. I en slik situasjon vil det ikke være en overgangsperiode, og det vil derfor være nødvendig å fastsette tiltak som må være i kraft ved Storbritannias uttreden, hittil fastsatt til 29. mars 2019.

Det fleste av tiltakene vil være midlertidige og ha et innhold som tilsier regulering i forskrift. Det kan likevel ikke helt utelukkes at det også vil være nødvendig å fastsette bestemmelser som normalt ville ha vært fastsatt i lov, men hvor det ikke vil være mulig å fremme lovforslag i tide til at disse kan tre i kraft før Storbritannias eventuelle uttreden fra EU. Det vil også være uhensiktsmessig å fremme en rekke lovforslag når det er såpass usikkert om Storbritannia trer ut av EU med eller uten avtale, og det dermed er usikkert om lover ment å regulere sistnevnte situasjon vil komme til anvendelse. Det

vil av den grunn kunne være et behov for at forskriftshjemmelen kan benyttes til å fastsette forskrifter som fraviker bestemmelser i lov. Departementet foreslår derfor en vid forskriftshjemmel som også gir mulighet til å fravike annen lovgivning, herunder EØS-loven.

Dersom det blir fastsatt forskrifter som ikke kun har midlertidig virkning, og som fraviker annen lovgivning, vil regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendringer.

Det foreslås videre en ny forskriftshjemmel i utlendingsloven som gir hjemmel til å regulere rett til opphold for britiske borgere som har oppholdsrett eller varig oppholdsrett på det tidspunktet britiske borgere ikke lenger har rett til opphold i Norge etter reglene som gjelder for EØS-borgere. Denne hjemmelen vil kunne brukes både dersom Storbritannia trer ut av EU uten en utmeldingsavtale med EU, og dersom det blir en utmeldingsavtale. I sistnevnte tilfelle vil regler gitt i medhold av forskriftshjemmelen som hovedregel først komme til anvendelse ved utløpet av den overgangsperioden som EU og Storbritannia har avtalt.

Det foreslås også en mindre språklig endring i forskriftshjemmelen i politiregisterloven § 22. Denne endringen foreslås uavhengig av om Storbritannia trer ut av EU med eller uten en utmeldingsavtale.

EØS/EFTA-statene har fremforhandlet en avtale med Storbritannia som sikrer rettighetene til britiske borgere som har benyttet seg av retten til fri bevegelighet etter EØS-avtalen innen Storbritannia trer ut av EU, og deres familiemedlemmer, og tilsvarende for EØS/EFTA-borgere og deres familiemedlemmer i Storbritannia. Avtalen er ennå ikke undertegnet. Avtalen vil bare tre i kraft dersom Storbritannia trer ut av EU uten en utmeldingsavtale som omfatter borgernes rettigheter. Gjennomføringen av en slik avtale nødvendiggjør lov-

giving, jf. forslag til ny forskriftshjemmel i utlendingsloven nevnt ovenfor. Avtalen anses også som en sak av særlig stor viktighet. Dermed er det nødvendig å innhente Stortingets samtykke til inngåelse av avtalen i medhold av Grunnloven § 26 andre ledd.

Det vises til egen innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om samtykkesaken.

De foreslåtte forskriftshjemplene medfører i seg selv ingen økonomiske eller administrative konsekvenser. Derimot vil forskriftene som vedtas med hjemmel i disse bestemmelsene, kunne medføre økonomiske og administrative konsekvenser. Dette vil avhenge av innholdet i forskriftene, og det vil bli nærmere utredet i forbindelse med vedtakelse av forskriftene. Uansett antas det at forskrifter som klargjør rettstilstanden ved Storbritannias uttreden fra EU, vil føre til besparelser sammenlignet med situasjonen uten slik klargjøring.

Planlagte endringer i utlendingsforskriften vil medføre økt ressursbehov til administrative tilpasninger, opplæring, saksbehandling mv. i utlendingsforvaltningen. Utlendingsdirektoratet anslår at det vil påløpe om lag 4 mill. kroner til bl.a. utvikling av tekniske løsninger, saksbehandling og oppholdskort.

På trykgeområdet vil det være nødvendig for Arbeids- og velferdsetaten å gjøre administrative tilpasninger. Kostnadene knyttet til disse tilpasningene vil avhenge av hvilken løsning som velges, og det har derfor ikke vært mulig å foreta konkrete beregninger av de alternative administrative kostnadene for dette.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss, Peter Frølich og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati og Solveig Horne, fra Senterpartiet, Geir Inge Lien og Per Martin Sandtrøen, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, viser til Prop. 45 LS (2018–2019) om overgangsregler mv. ved Storbritannias uttreden fra Den europeiske union og samtykke til inngåelse av avtale om ordninger for borgernes rettigheter mellom EØS/EFTA-statene og Storbritannia som følge av Storbritannias uttreden fra Den europeiske union og EØS-avtalen.

Komiteen viser til at det foreslås en hjemmel som vil gi Kongen adgang til å fastsette forskrifter om forhold som berøres av at Storbritannia og Nord-Irland trer ut av EØS-avtalen, Schengen-samarbeidet og andre avtaler mellom Norge og EU som Storbritannia har vært bundet av. Komiteen viser til at bestemmelsen bare vil bli brukt dersom Storbritannia trer ut av EU uten den fremforhandlede utmeldingsavtalen med EU.

Komiteen viser til at det videre foreslås en ny forskriftshjemmel i utlendingsloven som gir hjemmel til å regulere rett til opphold for britiske borgere som har oppholdsrett eller varig oppholdsrett på det tidspunktet britiske borgere ikke lenger har rett til opphold i Norge etter reglene som gjelder for EØS-borgere.

Komiteen viser videre til at EØS/EFTA-statene har fremforhandlet en avtale med Storbritannia som sikrer rettighetene til britiske borgere som har benyttet seg av retten til fri bevegelighet etter EØS-avtalen innen Storbritannia trer ut av EU, og deres familiemedlemmer, og tilsvarende for EØS/EFTA-borgere og deres familiemedlemmer i Storbritannia. Denne avtalen er ikke undertegnet enda og vil bare tre i kraft dersom Storbritannia trer ut av EU uten en utmeldingsavtale som omfatter borgernes rettigheter. Komiteen registrerer at gjennomføringen av en slik avtale nødvendiggjør lovgiving, jf. det som står skrevet over om en ny forskriftshjemmel i utlendingsloven. Avtalen anses også å være en sak av stor viktighet, og dermed vil det være nødvendig å innhente Stortingets samtykke til inngåelse av avtalen i medhold av Grunnloven § 26 andre ledd. Komiteen viser til egen innstilling om samtykkesaken, som er behandlet i utenriks- og forsvarskomiteen.

Komiteen registrerer at det bes om forhåndssamtykke for å sikre at avtalen vil kunne anvendes fra det tidspunkt Storbritannia eventuelt forlater EU uten en utmeldingsavtale. Komiteen viser til at dersom det blir vesentlige endringer i avtaleteksten i forhold til den vedlagte versjonen, så vil saken bli forelagt Stortinget på nytt. Komiteen registrerer at skulle Storbritannia og de øvrige partene undertegne før Stortinget har gitt sitt samtykke, vil avtalen fra norsk side bli undertegnet med forbehold om Stortingets samtykke.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at Norge står overfor en ny situasjon som krever offensiv ivaretagelse av norske interesser som følge av Storbritannias effektivisering av utmeldelsesprosessen fra EU. Disse medlemmer viser til at situasjonen lenge har vært uoversiktlig og vil fortsette å være det all den tid Storbritannia ikke har en omforent og felles oppfatning av hvordan utmeldingen skal skje. Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti må gjerne kritisere regjeringen for det de mener er uforvarslike frister for behandling av viktige saker, men det har vært nødvendig å følge situasjonen samt kartlegge hvilke behov for regelendringer som er nødvendig før forslag sendes Stortinget. Disse medlemmer viser til at regjeringen har opprettet en egen «Brexit Task Force» med representanter fra hvert departement, som koordinerer det svært omfattende kartleggingsarbeidet som for tiden gjøres. Videre er det nedsatt en referansegruppe for nærings- og arbeidslivsspørsmål og en egen referansegruppe for fiskerispørsmål.

Disse medlemmer vil peke på at usikkerheten omkring konsekvensene av Storbritannias utmeldelse grunnleggende er knyttet til at den fremforhandlede utmeldingsavtalen fortsatt ikke er godkjent i det britiske parlamentet. Disse medlemmer konstaterer at det fra regjeringens side er truffet nødvendige organisatoriske tiltak som vil ivareta norske interesser på en god måte, og at dette er gjort så raskt som omstendighetene har tillatt.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er kritikkverdig at regjeringen i nok en viktig EU-sak gir Stortinget uforsvarlig korte frister til behandling. Disse medlemmer vil peke på at regjeringen har visst om Brexit i to år, og den burde tatt høyde for at det kunne bli Brexit uten avtale. Som følge av at det ikke er gjort avtaler med Storbritannia på flere viktige områder i tilfelle en hard Brexit, blir nå Stortinget satt i en situasjon hvor det ikke finnes andre alternativ enn å gi regjeringen en bred forskriftshjemmel til å iverksette tiltak. Hjemmelen regjeringen ber om, vil gi den fullmakt til å gjøre tiltak på samtlige departementers ansvarsområder i forbindelse med Brexit, inkludert det å gi forskrifter som fraviker annen lovgivning. Disse medlemmer mener dette er en svært uheldig måte å gå frem på, men ser likevel ikke at det finnes andre alternativer så lenge regjeringen ikke har sikret nødvendige avtaler med Storbritannia.

Disse medlemmer vil fremheve betydningen av en selvstendig norsk strategi. Det er viktig å sikre forutsigbarhet for innbyggere og næringsliv. Ved å la situasjonen forbli usikker skaper regjeringen en unødig bekymring, heller enn å ivareta interessene til norske borgere. Disse medlemmer mener regjeringen snarest må gå i forhandlinger med Storbritannia for å sikre avtaler på viktige områder, inkludert punktene som pekt på i kapittel 4 i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser ellers til Senterpartiets merknader i utenriks- og forsvarskomiteens innstilling til samtykkedelen av Prop. 45 LS (2018–2019).

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at departementet sendte ut forslag til lov- og forskriftsendringer som følge av Storbritannias uttreden fra EU, på en bred høring 4. oktober 2018 med høringsfrist 30. november 2018. Forslagene i høringsnotatet bygget på forutsetningen at det ble en utmeldingsavtale mellom Storbritannia og EU. Det framgår av proposisjonen at det ikke har vært foretatt en separat høring av forslaget til ny forskriftshjemmel dersom Storbritannia trer ut av EU uten en utmeldings-

avtale. Departementet erkjenner at forskriftshjemmelen nå:

«har en annen utforming og inneholder noe som kunne tilsi en ny høring.»

Disse medlemmer mener at det å fremme loven uten ny høring er kritikkverdig, særlig fordi Stortinget bes om å gi Kongen/regjeringen en forhåndsfullmakt til å lovfeste overgangsregler uten at rekkevidden og konsekvensene av reglene er klarlagt i større detalj, noe som kunne vært unngått.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om overgangsregler mv. ved Storbritannias uttreden fra Den europeiske union

§ 1 Forskriftshjemmel

Kongen kan gi forskrift om forhold som berøres av at Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irland (Storbritannia) trer ut av EØS-avtalen, Schengen-samarbeidet og andre avtaler mellom Norge og Den europeiske union som Storbritannia har vært bundet av som medlemsstat i unionen.

Forskriften kan avvike fra bestemmelser i annen lovgivning.

§ 2 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft straks.

§ 3 Endringer i andre lover

Fra den tiden loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her skal ny § 125 a lyde:

§ 125 a Rett til fortsatt opphold for britiske borgere og deres familiemedlemmer

Kongen kan gi forskrift om rett til opphold for britiske borgere som har oppholdsrett eller varig oppholdsrett etter §§ 111, 112 eller 115 på det tidspunktet bestemmelsene i EØS-avtalen ikke lenger kommer til anvendelse overfor Storbritannia, og om rett til opphold for deres familiemedlemmer, jf. § 110 tredje ledd. Kongen kan gi forskrift om søknadsfrister, klage, gebyr mv. for personer som nevnt i første punktum. Forskriftene kan avvike fra øvrige bestemmelser i loven.

2. I lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten skal § 22 første ledd siste punktum lyde:

For utlevering av opplysninger til land som ikke *er forpliktet etter* direktiv (EU) 2016/680 og til internasjonale organisasjoner, gjelder i tillegg de vilkår som fastsettes i forskrift.

Oslo, i justiskomiteen, den 5. mars 2019

Lene Vågslid

leder

Peter Frølich

ordfører